

ØKONOMINYTT

Nr. 4 | MAI 2016

INNHold

KOMMISJONENS ØKONOMISKE VÅRPROGNOSER 2016	2
MØTER I EUROGRUPPEN OG ECOFIN	8
HELLAS – EUROGRUPPENS MØTER 22. APRIL OG 9. MAI	8
EUROGRUPPENS MØTE 22. APRIL – ØVRIGE SAKER	9
UFORMELT ECOFIN 22. OG 23. APRIL	11
EUs budsjett	11
Styrking av bankunionen.....	11
Panama Papers – EUs tiltak mot skatteomgåelse, unndragelse og hvitvasking	11
Bærekraftige finans.....	13
Stabilitets- og vekstpakten.....	14
Svindel med merverdiavgift	14
HANDLINGSPLAN FOR MERVERDIAVGIFT	16
OFFENTLIG LAND-FOR-LAND-RAPPORTERING AV SKATTEOPPLYSNINGER.....	17
SKATT PÅ SISTESIDEN	21

Informal ECOFIN Photo: European Union

Kommisjonens økonomiske vårprognoser 2016

Europakommisjonen la 3. mai frem oppdaterte anslag for den økonomiske utviklingen i EU for 2016-17. Hovedbildet er litt svakere utsikter enn anslått i vinterprognosen fra februar.

Det moderate oppsvinget i euroområdet ventes å fortsette med 1,6 pst. i år og 1,8 pst. neste år. BNP-veksten i EU samlet anslås til 1,8 i 2016 og 1,9 pst. i 2017. Sammenlignet med vinterprognosen er alle fire tallene nedjustert med 0,1 prosentpoeng. 2015-veksten er derimot oppjustert til 1,7 pst. i euroområdet og 2,0 pst. i EU28. Kommisjonens anslag for euroområdet er 0,1-0,2 prosentpoeng høyere enn IMFs anslag fra april.

Privat konsum er fortsatt den viktigste vekstkomponenten i år, mens investeringene neste år ventes å gi samme bidrag som konsumet. Meget ekspansiv pengepolitikk og omlegging til ekspansiv finanspolitikk er de viktigste faktorene bak det moderate oppsvinget. Den positive drahjelpen fra lave oljepriser og svak euro vil avta som følge av at disse har styrket seg noe igjen. Svakere global utvikling bidrar negativt.

Oljeprisorutsetningen (Brent) er 41,1 USD/fat i 2016 og 45,9 i 2017.

Usikkerheten i anslagene er på nedsiden - i første rekke som følge av eksterne forhold knyttet til risiko for svakere utvikling i fremvoksende økonomier og geopolitisk risiko, men det er også risiko knyttet til Storbritannias folkeavstemning om fortsatt EU-medlemskap.

Arbeidsledigheten ventes å avta gradvis og komme så vidt under tosifret prosenttall neste år. Ledigheten varierer betydelig mellom land.

Som følge av lave oljepriser falt inflasjonen (KPI) til null i 2015. Hittil i år har den ligget på minussiden, men ventes å øke gradvis igjen fra andre halvår i år og til 1,4 pst. neste år i takt med økt oljepris, innenlandsk etterspørsel og reallønnsvekst.

Det offentlige budsjettunderskuddet i euroområdet ventes å bli redusert ytterligere fra 2,1 pst. av BNP i 2015 til 1,9 pst. i år og 1,6 pst. i 2017. Det aktivitetskorrigerede underskuddet er imidlertid økende gjennom perioden. Den offentlige gjelden som andel av BNP, som nådde toppen i 2014 med 94,4 pst., anslås å avta gradvis til 91,3 pst. i 2017.

Ved fremleggelsen pekte visepresident Dombrovskis på at bevisst satsing på strukturreformer og modernisering av økonomiene er eneste farbare vei for å sikre sterk og bærekraftig vekst, sysselsetting og sosial trygghet.

Euroområdet. Anslag over økonomiske hovedstørrelser (mai 2016). Prosentvis endring pr. år

	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
BNP-vekst	1,6	-0,9	-0,3	0,9	1,7	1,6	1,8
Arbeidsledighet (pst. av arbeidsstyrken)	10,1	11,4	12,0	11,6	10,9	10,3	9,9
Inflasjon (harmonisert KPI)	2,7	2,5	1,3	0,4	0,0	0,2	1,4
Offentlig budsjettbalanse (pst. av BNP)	-4,2	-3,7	-3,0	-2,6	-2,1	-1,9	-1,6
Memo: BNP-vekst EU28	1,8	-0,5	0,2	1,4	2,0	1,8	1,9
Global BNP-vekst	4,1	3,5	3,2	3,3	3,0	3,1	3,4

Kilde: Europakommisjonen

Kommisjonens vårprognose ligger [her](#).

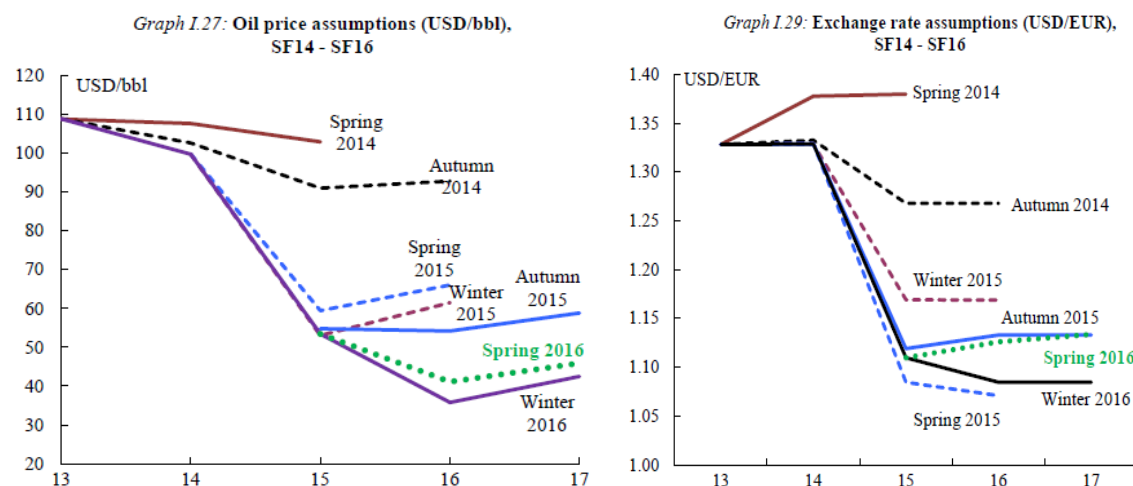
Nærmere om anslagene

Den økonomiske veksten i euroområdet i 2015 var med 1,7 pst. den høyeste siden 2010. Veksten ventes å holde seg på om lag dette nivået også i toårsperioden 2016-17.

Europeisk økonomi har det siste halvannet året hatt drahjelp fra et kraftig fall i oljeprisen, svekket euro, meget ekspansiv pengepolitikk og økt offentlig konsum som følge av kraftig økt flyktningstrøm til enkelte land. Disse positive faktorene har blitt motvirket av svakere vekst i fremvoksende økonomier (særlig Russland og Brasil etter oljeprisfallet), som i den senere tid også har smittet over på de mest utviklede landene. Den globale BNP-veksten utenom EU har falt gradvis fra 4,4 pst. i 2012 til 3,2 pst. i 2015. Også interne faktorer bidrar til å dempe veksten, som gjeninnføring av grensek kontroll som følge av migrantkrisen og svekket tillit og økte kostnader i enkelte land som følge av terrorhandlinger.

En rekke positive faktorer vil også virke i 2016. Pengepolitikken er blitt enda mer ekspansiv etter rentenedsettelsen og økte kvantitative lettelser i mars, og finanspolitikken er lagt om i ekspansiv retning. Nedjusteringen av inflasjonen i inneværende år vil opprettholde husholdningenes kjøpekraft lenger enn antatt. Også sysselsettingsveksten bidrar positivt. En viss reversering av eurosvekkelsen og oljeprisfallet vil føre til at drahjelpen fra disse faktorene vil avta. Den globale veksten vil fortsatt være svak.

Oljepris- og euroforutsetninger i Kommisjonens prognoser de siste to årene:

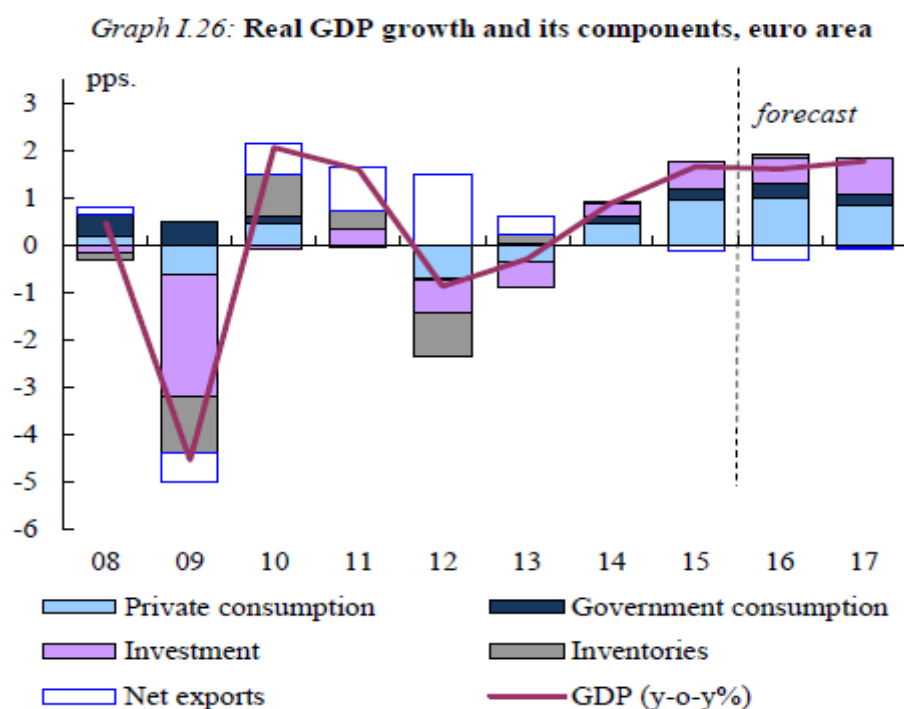

Kilde: Europakommisjonen

Privat konsum har vært motoren i oppgangen. Økt prisvekst vil bidra til at veksten i disponible inntekter og privat forbruk avtar i 2017. Investeringene, som har utviklet seg svakt siden finanskrisen i 2008/09, tok seg markert opp i slutten av fjoråret. På kort sikt ventes en viss avmating igjen som følge av forventet svak global utvikling og fortsatt betydelig økonomisk usikkerhet. Forholdene ligger imidlertid godt til rette for en ny investeringsoppgang som følge av lav rente og økt tilgang til finansiering, avtakende press for å redusere gjeld, kapasitetsutnyttelse i økonomien over langtidsgjennomsnittet og av at den globale etterspørselen er ventet å øke igjen. I tillegg ventes boliginvesteringene å ta seg opp blant annet for å huse flyktninger. Juncker-kommisjonens investeringsplan ventes også å bidra til økte offentlige og private investeringer.

Privat konsum og investeringer bidrar med hhv. 1,0 og 0,6 prosentpoeng av veksten i euroområdet i 2016. I 2017 bidrar de begge med 0,8 prosentpoeng. Som følge av økte utgifter til migrasjon og sikkerhetstiltak i en del land bidrar offentlig konsum klart positivt. Utenrikshandelen bidrar imidlertid klart negativt i 2016 for så å virke nøytralt året etter.

Nedenstående figur viser utviklingen i de ulike vekstkomponentene i euroområdet.

Kilde: Europakommisjonen

Veksten i flertallet av land er nedjustert siden vinterprognosen. Av større land er Storbritannia og Tyskland nedjustert med ¼ prosentpoeng begge år. Italia og Spania er også nedjustert, Frankrike er uendret, mens Polen og Sverige er oppjustert.

Utviklingen i de største eurolandene er ulik. Tyskland ventes å vokse på linje med gjennomsnittet for euroområdet i år og noe under snittet neste år. Frankrike ventes å ligge under i år og over neste år, mens Italia ligger godt under begge år. De tidligere kriselandene Spania og Irland ventes – sammen med en rekke mindre land – å ha vekstrater på godt over snittet. Hellas anslås som eneste EU-land å ha fall i BNP i 2016, men antas å få solid vekst neste år. I Finland ventes veksten å være positiv i anslagsperioden, men gjennomsnittet for 2016-17 ventes å bli det svakeste i EU. Irland ventes å vokse sterkest i euroområdet med 5 pst. i år og 3¼ pst. neste år – etter 7¼ pst. i 2015.

Romania (med gjennomsnittlig 4 pst. for 2016-17), Polen (over 3½ pst.) og Sverige (over 3 pst.) vokser raskest blant landene utenfor euroområdet. Kommisjonen venter at veksten i Storbritannia avtar til under 2 pst. i år og neste år.

BNP-veksten i EU28 har gjennomgående vært ¼-½ prosentpoeng raskere enn i euroområdet. I hovedsak er det dermed euroområdet som har slitt med å skape vekst etter finanskrisen i 2008-09. Forskjellen i veksttakt mellom euroområdet og «rest-EU» ventes å avta i år og neste år.

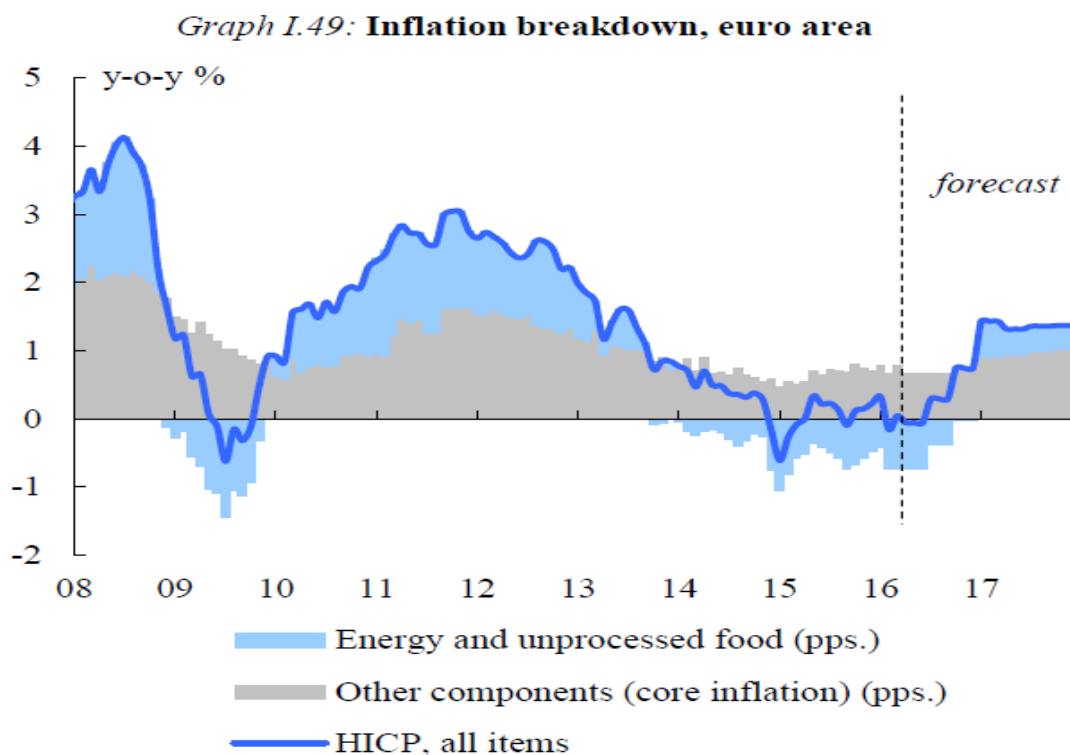
EU's økonomi står overfor betydelig **nedsiderisiko**. Ekstern risiko er knyttet til at den lavere veksten i fremvoksende økonomier, særlig Kina, vil kunne få større negative smittevirkninger enn lagt til grunn, eller at utviklingen i disse landene kan bli svakere enn antatt. En «hard landing» i Kina vil få betydelige konsekvenser. En raskere normalisering av pengepolitikken i USA enn ventet kan også gi negative utslag i EU. Det samme gjelder geopolitisk risiko, samt større bevegelser i oljeprisen eller uro i finansmarkedene. EU-intern nedsiderisiko er blant annet knyttet til usikkerheten forut for og følgene av et evt. nei til fortsatt britisk medlemskap under folkeavstemningen 23. juni i år. Videre vil mangel på felles løsninger for å håndtere flyktningstrømmen kunne virke negativt på tilliten og dermed investeringer og forbruk. Det samme kan skje dersom bedrifter og privatpersoner i større grad enn lagt til grunn ønsker eller blir tvunget til å bygge ned høy gjeld etter finanskrisen, jf. høy andel misligholdte banklån. På den positive siden mener Kommisjonen at de positive virkningene av

strukturelle reformer kan bli større enn anslått, og at gjennomslaget fra den meget ekspansive pengepolitikken til realøkonomien kan bli sterkere enn lagt til grunn.

Prisstigningen (KPI) i EU28 og euroområdet ventes å ta seg gradvis opp fra null i første halvår i år via ½ pst. i annet halvår til gjennomsnittlig 1½ pst. i 2017. Den lave inflasjonen i 2015 og 2016 skyldes særlig lave energipriser, som periodevis har trukket KPI under null, men også kjerneinflasjonen har vært lav. 2016-anslaget er redusert fra 0,5 pst. i februar til 0,2 pst. nå.

ECBs inflasjonsmål er i underkant av 2 pst. Inflasjonsforventningene på mellomlang sikt (fem år) er redusert fra om lag 2 til 1½ pst. i løpet av de siste to årene.

Nedenstående figur viser utviklingen i inflasjonskomponentene.

Kilde: Europakommisjonen

Utviklingen i arbeidsmarkedet i euroområdet er fortsatt relativt svak. **Arbeidsledigheten** ventes å falle gradvis fra en topp i 2013 på 12 pst. via 10,3 pst. i år og 9,9 pst. i 2017. Anslagene er nedjustert med ¼ prosentpoeng for begge år. Nivået ved utgangen av anslagsperioden er likevel fortsatt over 1 prosentpoeng over gjennomsnittlig arbeidsledighet i femårsperioden (2003-07) forut for finanskrisen i 2008-09. Den strukturelle ledigheten er også fortsatt høy, særlig blant personer med lave faglige kvalifikasjoner. I EU samlet ligger ledigheten om lag 1½ pst. lavere enn i euroområdet slik at den ventes å komme ned i 8,5 pst. i 2017. Dette vil i så fall være på nivå med gjennomsnittlig arbeidsledighet i perioden 2003-07.

Tsjekkia ventes å ha lavest arbeidsledighet i år og neste år med 4½ pst., tett fulgt av Tyskland og med Storbritannia og Malta på 5 pst. En rekke land ligger mellom 6 og 8 pst. I den andre enden av skalaen ligger Hellas og Spania med hhv. 23½ og 18 pst. i 2017 til tross for markert nedgang de senere årene (Spania fra 26 pst. i 2013).

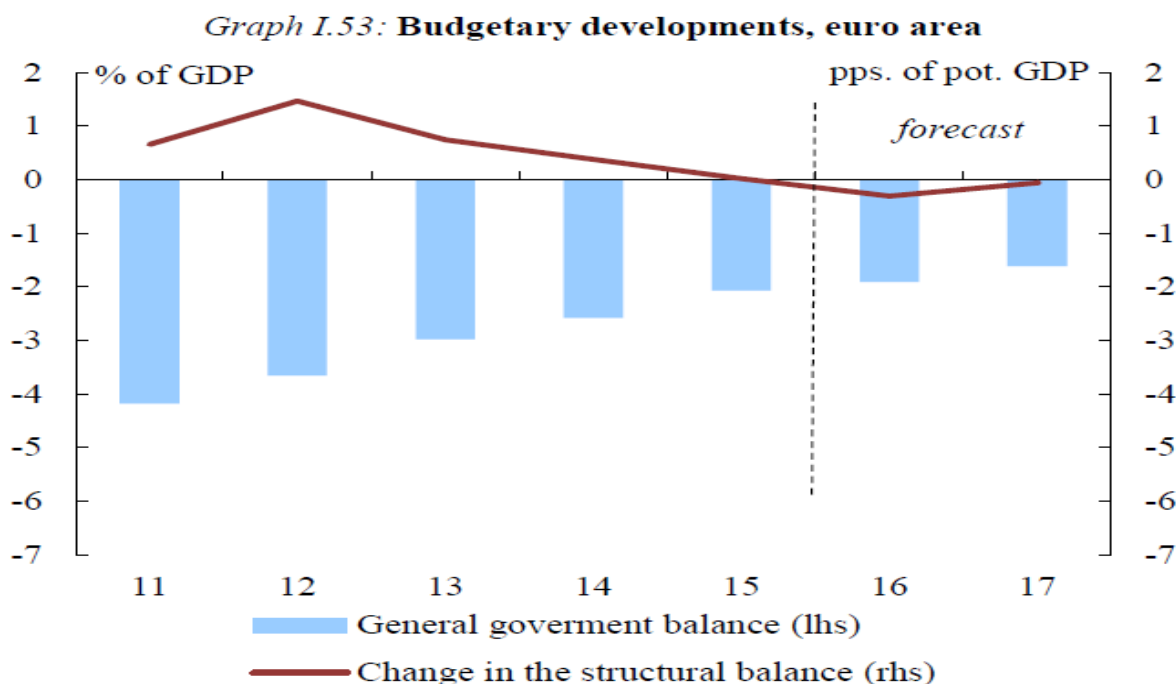
Syssetningsveksten i både euroområdet og EU samlet ventes å ligge på 1 pst. per år i perioden 2015-17. Veksten i sysselsettingen ventes å være særlig sterk i Spania, Luxembourg og Malta med over 2 pst. per år. I toårsperioden 2016-17 ventes antallet sysselsatte å øke med 4,4 millioner, hvorav 3 millioner i euroområdet.

Arbeidsmarkedsreformer og aktive tiltak for å støtte jobbskaping har bidratt til høyere sysselsettingsintensitet i den økonomiske veksten.

Sysselsettingsraten – sysselsatte som andel av befolkningen i arbeidsdyktig alder – er gradvis økende og ventes å nå 60,4 pst. i euroområdet og 60,6 i EU28 i 2017. Dette er 0,4 prosentpoeng høyere for begge aggregater enn anslått for tre måneder siden.

Det offentlige budsjettunderskuddet i euroområdet er betydelig redusert fra toppen i 2009 med 6,3 pst. av BNP til 2,1 pst. i 2015. Kommisjonen legger til grunn at underskuddet avtar ytterligere til hhv. 1,9 og 1,6 pst. av BNP i 2016 og 2017. Underskuddet i EU samlet er ¼ pst. av BNP høyere i perioden. Redusert underskudd i 2016 som følge av økonomisk vekst, bedring i arbeidsmarkedet og lavere statsgjeldsrenter motvirkes til dels av diskresjonær skattelette på arbeid i noen land og høyere utgifter som følge av betydelig flyktningstrøm og økt terrortrussel i enkelte land. Det strukturelle budsjettunderskuddet i euroområdet øker fra 1,0 pst. av BNP i 2015 til 1,3 pst. av BNP i 2016. Som følge av forutsetningen om uendret politikk legger Kommisjonen til grunn at innværende års ekspansive finanspolitikk i euroområdet etterfølges av nær nøytral politikk neste år. For EU samlet ventes det strukturelle underskuddet å holde seg uendret på 1,6-1,7 pst. av BNP i 2015-17. Forskjellen mellom aggregatene skyldes i hovedsak at den meget kontraktive finanspolitikken i Storbritannia mer eller mindre veier opp for ekspansiv politikk i mange andre land, herunder i store land som store land som Tyskland, Italia, Spania og Frankrike.

Utviklingen i budsjettunderskuddet og endringer i den strukturelle budsjettbalansen i euroområdet:

Kilde: Europakommisjonen

Seks land hadde underskudd på mer enn Stabilitets- og vekstpaktens grense på 3 pst. av BNP i 2015. Dette antallet ventes å bli redusert til fire i år og tre neste år. Bare Frankrike og Spania vil overskride verdien i alle tre årene. Storbritannia og Hellas ventes å komme under 3 pst. av BNP i 2017. Tyskland og Luxembourg ventes å ha overskudd i offentlige budsjetter i hele perioden 2015-17. Kypros, som avsluttet det økonomiske stabiliseringsprogrammet i mars, ventes å nå balanse i 2017.

Reduksjonen i offentlige utgifter og inntekter som andel av BNP ventes å fortsette i år og neste år. I euroområdet anslås budsjettets inntektsside å falle fra 46,6 pst. av BNP i 2015 til 46,0 pst. i 2017.

Reduksjonen reflekterer blant annet redusert skatt på arbeid som del av en bevisst politikkomlegging i flere land for å skape økt økonomisk vekst og sysselsetting. Reduksjonen i offentlige utgifter fra 48,6 pst. av BNP i 2015 til anslått 47,6 pst. i 2017 skyldes blant annet virkningene av automatiske stabilisatorer (lavere arbeidsledighetstrygd og annen sosial støtte) som følge av den økonomiske oppgangen, lavere renteutgifter og lavere vekst i lønnskostnadene i offentlig sektor.

Den *offentlige gjelden* i euroområdet nådde toppen med 94,4 pst. av BNP i 2014. I 2015 ble den redusert til 92,2 pst. av BNP før den ventes å falle videre til 92,7 pst. i år og 91,3 pst. i 2017. I EU samlet har gjelden en nesten tilsvarende utvikling på et nivå som er om lag 6 pst. av BNP lavere. Hellas antas å nå en statsgjeld på nær 183 pst. av BNP i 2016 før den begynner å avta igjen. Dette er klart lavere enn anslaget på 200 pst. da det siste stabiliseringsprogrammet ble etablert sommeren 2015. Italia, som har en offentlig gjeld på 133 pst. av BNP, ventes så vidt å snu denne nedover fra 2017. I den andre enden ligger Estland med 10 pst. av BNP, som sammen med syv andre land i Sentral- og Øst-Europa oppfyller Stabilitets- og vekstpaktens gjeldsgrense på maksimalt 60 pst. av BNP i hele perioden. Det samme gjelder Danmark, Sverige og Luxembourg, mens Malta anslås å komme under i 2017. Alle de øvrige 16 EU-landene har offentlig gjeld på over 60 pst. av BNP i hele perioden.

Tabellen nedenfor gir en oversikt over hovedstørrelser i anslagene på enkeltland og aggregert nivå:

Overview - the spring 2016 forecast

	Real GDP			Inflation			Unemployment rate			Current account			Budget balance		
	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017	2015	2016	2017
Belgium	1.4	1.2	1.6	0.6	1.7	1.6	8.5	8.2	7.7	1.3	1.8	1.9	-2.6	-2.8	-2.3
Germany	1.7	1.6	1.6	0.1	0.3	1.5	4.6	4.6	4.7	8.8	8.5	8.3	0.7	0.2	0.1
Estonia	1.1	1.9	2.4	0.1	0.8	2.9	6.2	6.5	7.7	2.0	0.9	1.6	0.4	-0.1	-0.2
Ireland	7.8	4.9	3.7	0.0	0.3	1.3	9.4	8.2	7.5	4.4	4.6	4.6	-2.3	-1.1	-0.6
Greece	-0.2	-0.3	2.7	-1.1	-0.3	0.6	24.9	24.7	23.6	-0.2	0.6	1.3	-7.2	-3.1	-1.8
Spain	3.2	2.6	2.5	-0.6	-0.1	1.4	22.1	20.0	18.1	1.4	1.5	1.3	-5.1	-3.9	-3.1
France	1.2	1.3	1.7	0.1	0.1	1.0	10.4	10.2	10.1	-1.5	-1.1	-1.0	-3.5	-3.4	-3.2
Italy	0.8	1.1	1.3	0.1	0.2	1.4	11.9	11.4	11.2	2.2	2.4	2.3	-2.6	-2.4	-1.9
Cyprus	1.6	1.7	2.0	-1.5	-0.7	1.0	15.1	13.4	12.4	-3.5	-4.2	-4.6	-1.0	-0.4	0.0
Latvia	2.7	2.8	3.1	0.2	0.2	2.0	9.9	9.6	9.3	-1.2	-2.6	-2.4	-1.3	-1.0	-1.0
Lithuania	1.6	2.8	3.1	-0.7	0.6	1.8	9.1	7.8	6.4	-1.5	0.0	0.1	-0.2	-1.1	-0.4
Luxembourg	4.8	3.3	3.9	0.1	-0.1	1.8	6.4	6.2	6.2	5.5	5.3	4.8	1.2	1.0	0.1
Malta	6.3	4.1	3.5	1.2	1.4	2.2	5.4	5.1	5.1	9.9	5.6	4.4	-1.5	-0.9	-0.8
Netherlands	2.0	1.7	2.0	0.2	0.4	1.3	6.9	6.4	6.1	9.2	8.9	8.2	-1.8	-1.7	-1.2
Austria	0.9	1.5	1.6	0.8	0.9	1.7	5.7	5.9	6.1	3.1	3.1	3.3	-1.2	-1.5	-1.4
Portugal	1.5	1.5	1.7	0.5	0.7	1.2	12.6	11.6	10.7	-0.1	0.3	0.5	-4.4	-2.7	-2.3
Slovenia	2.9	1.7	2.3	-0.8	-0.2	1.6	9.0	8.6	8.1	7.0	7.0	6.9	-2.9	-2.4	-2.1
Slovakia	3.6	3.2	3.3	-0.3	-0.1	1.5	11.5	10.5	9.5	0.8	-0.6	-1.1	-3.0	-2.4	-1.6
Finland	0.5	0.7	0.7	-0.2	0.0	1.3	9.4	9.4	9.3	0.1	0.3	0.4	-2.7	-2.5	-2.3
Euro area	1.7	1.6	1.8	0.0	0.2	1.4	10.9	10.3	9.9	3.6	3.7	3.6	-2.1	-1.9	-1.6
Bulgaria	3.0	2.0	2.4	-1.1	-0.7	0.9	9.2	8.6	8.0	1.9	2.3	2.7	-2.1	-2.0	-1.6
Czech Republic	4.2	2.1	2.6	0.3	0.5	1.4	5.1	4.5	4.4	-2.0	-1.5	-1.3	-0.4	-0.7	-0.6
Denmark	1.2	1.2	1.9	0.2	0.3	1.5	6.2	6.0	5.7	7.0	6.3	6.2	-2.1	-2.5	-1.9
Croatia	1.6	1.8	2.1	-0.3	-0.6	0.7	16.3	15.5	14.7	5.1	4.4	4.0	-3.2	-2.7	-2.3
Hungary	2.9	2.5	2.8	0.1	0.4	2.3	6.8	6.4	6.1	4.9	5.0	4.5	-2.0	-2.0	-2.0
Poland	3.6	3.7	3.6	-0.7	0.0	1.6	7.5	6.8	6.3	0.1	-0.3	-0.9	-2.6	-2.6	-3.1
Romania	3.8	4.2	3.7	-0.4	-0.6	2.5	6.8	6.8	6.7	-0.9	-2.1	-2.8	-0.7	-2.8	-3.4
Sweden	4.1	3.4	2.9	0.7	0.9	1.2	7.4	6.8	6.3	4.9	5.8	5.7	0.0	-0.4	-0.7
United Kingdom	2.3	1.8	1.9	0.0	0.8	1.6	5.3	5.0	4.9	-5.2	-4.9	-4.4	-4.4	-3.4	-2.4
EU	2.0	1.8	1.9	0.0	0.3	1.5	9.4	8.9	8.5	2.0	2.2	2.1	-2.4	-2.1	-1.8
USA	2.4	2.3	2.2	0.1	1.2	2.2	5.3	4.8	4.5	-3.3	-2.8	-3.1	-4.0	-4.4	-4.4
Japan	0.5	0.8	0.4	0.8	0.0	1.5	3.4	3.4	3.3	3.3	3.9	4.1	-5.2	-4.5	-4.2
China	6.9	6.5	6.2	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
World	3.0	3.1	3.4	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1

Kilde: Europakommisjonen

Møter i Eurogruppen og ECOFIN

Hellas – Eurogruppens møter 22. april og 9. mai

Statusgjennomgangen av det greske stabiliseringsprogrammet ble behandlet i Eurogruppens uformelle møte 22. april og ekstraordinære møte 9. mai. Gresk ønske om et eurotoppmøte ble avvist.

I Eurogruppens **ordinære møte 22. april** orienterte Hellas og representantene for kreditorinstitusjonene (Kommisjonen, Det europeiske krisefinansieringsfondet (ESM), Den europeiske sentralbanken (ECB) og IMF) om en positiv utvikling i forhandlingene, men at det gjensto noe arbeid med reform- og budsjetttiltakene man hadde blitt enige om i fjor sommer. I tillegg vedtok Eurogruppen at Hellas også må vedta en beredskapsbevilgning. Denne omfatter budsjetttiltak svarende til 2 pst. av BNP som automatisk vil bli iverksatt dersom det rentekorrigerede budsjettoverskuddet (primærbalansen) ikke når 3,5 pst. av BNP i 2018. Beredskapsbevilgningen måtte være konkretisert, troverdig, vedtatt av nasjonalforsamlingen på forhånd og utløses automatisk basert på objektive kriterier.

Kreditorenes krav om en beredskapsbevilgning har kommet opp som følge av at IMF ikke tror at avtalte reformtiltak vil kunne gi den avtalte budsjettutviklingene i årene fremover. Dermed vurderer IMF heller ikke budsjettutviklingen som bærekraftig, som er et kriterium for at institusjonen skal kunne delta finansielt i neste fase av programmet. (Helst ønsker IMF en større gjeldslette fra øvrige kreditorer.)

IMF-sjef Lagarde, som deltok i møtet, uttalte seg mindre kategorisk enn tidligere om behovet for nominell sletting av gresk statsgjeld.

Eurogruppen hadde foreløpig satt av torsdag 28. april til et ekstraordinært møte for å konkludere statusgjennomgangen dersom forhandlingsmotpartene hadde nådd tilstrekkelig enighet i mellomtiden. Dette ble avlyst på grunn av manglende fremdrift i forhandlingene.

Etter påtrykk fra president Tusk i Det europeiske råd møttes Eurogruppen til **ekstraordinært møte 9. mai** for å ta stilling til statusgjennomgangen og drøfte gjeldsspørsmålet.

Eurogruppen konstaterte i møtet at Hellas hadde vedtatt en rekke vesentlige reformtiltak, som i fjor sommer hadde blitt avtalt for første del av det økonomiske stabiliseringsprogrammet. Dette gjelder blant annet pensjons- og skattereformer, som nasjonalforsamlingen vedtok med knapp margin dagen før Eurogruppens møte. Andre sentrale reformer er håndteringen av misligholdte banklån og etableringen av et privatiseringsfond.

Det viktigste gjenstående kravet til Hellas er at nasjonalforsamlingen også må vedta beredskapsbevilgningen svarende til 2 pst. av BNP. Eurogruppen tok utgangspunkt i det greske forslaget, men strammet det opp på en del punkter. Kravet fra møtet 22. april om at alle tiltak skulle være spesifisert på forhånd, ble imidlertid frafalt. Tiltakene skal iverksettes automatisk hvis budsjettmålene ikke nås. Det åpnes for at de automatiske tiltakene kan være midlertidige og sjablonmessige («ostehøvelkutt» e.l.). Disse må imidlertid – i samråd med kreditorinstitusjonene – erstattes året etter av permanente, strukturelle tiltak for å sikre en bærekraftig budsjettutvikling.

Finansministrene hadde også en første gjennomgang av gjeldsspørsmålet. Tyskland viste for første gang vilje til å drøfte omstrukturering av gresk gjeld. Eurogruppen gjentok at nedskrivning av gjeld var uaktuelt. Videre ble det presisert at ingen lettelsener i gjeldsbetjeningen ville bli iverksatt dersom Hellas ikke oppfylte kravene om reformtiltak og rentekorrigert budsjettoverskudd.

Eurogruppen konkluderte med følgende punkter:

Møter under Nederlands formannskap våren 2016:

Eurogruppen og ECOFIN:

24.-25. mai

16.-17. juni

Det europeiske råd:

23.-24. juni

1. Institusjonene skal vurdere om alle reformtiltakene er vedtatt som forutsatt i programavtalen fra i fjor sommer.
2. Institusjonene og den greske regjeringen skal arbeide videre med å utforme beredskapsbevilgningen. Denne skal vedtas av den greske nasjonalforsamlingen som del av statusgjennomgangen av første fase av programmet.
3. Eurogruppens arbeidsgruppe skal arbeide videre med gjeldsproblemstillingene. Finansministrene ser for seg en skrittvis tilnærming, som innebærer at gjeldslettetiltak innføres progressivt med følgende forløp: a) gjennomgang av mulighetene for å optimalisere gjeldshåndteringen, b) vurdere lånenes totale løpetid og avdragsfrie perioder samt spørsmålet om tilbakeføring av overskudd på obligasjoner utstedt for Hellasprogrammet og 3) vurdere ved programmets slutt i 2018 om ytterligere gjeldstiltak er nødvendige for å sikre at betjeningen av den greske statsgjelden forblir bærekraftig.

Eurogruppen uttrykte i en uttalelse fra møtet at det skisserte opplegget for å sikre Hellas bærekraftige statsfinanser burde bane vei for at IMF kan delta finansielt i neste fase av programmet.

Hellas' finansminister Tsakalotos sa seg etter møtet meget godt fornøyd med at man endelig hadde kommet i gang med å drøfte gjeldsproblemstillingene.

Det var enighet om å søke å komme til enighet om alle gjenstående elementer i Eurogruppens ordinære møte 24. mai.

En vellykket statusgjennomgang av programmet vil også kunne bane vei for utbetaling av nye lån til Hellas.

Eurogruppens møte 22. april – øvrige saker

I tillegg til Hellas-programmet stod insolvensregelverk, bankunionen og eurolandenes statsregnskap for 2015 på dagsorden for Eurogruppens møte 22. april.

Nasjonale insolvensrammeverk

Som ledd i gjennomgangen av strukturtemaer av felles interesse for å bedre virkemåten til euroområdetets økonomi, drøftet Eurogruppen denne gangen insolvensrammeverkene i medlemslandene. Disse varierer betydelig.

Eurogroup Finance ministers. Photo: The European Union

Privat sektors gjeld og mengden misligholdte banklån er høy i en rekke euroland. Dette bidrar til å begrense tilbudet av kreditt og dermed til å dempe investeringer og forbruk, som kunne gitt ny giv i økonomien. Effektive insolvensrammeverk er viktige bidrag for å styrke bankunionen og til etableringen av kapitalmarkedsunionen (som gjelder alle 28 EU-land). Selv om en rekke euroland har gjennomført betydelige reformer i insolvenslovgivningen de senere årene, er det fortsatt et betydelige forbedringspotensial.

Eurogruppen ble enig om en del kjerneprinsipper, som skal tjene som rettesnor for å styrke effektiviteten i de nasjonale insolvensrammeverkene. Samtidig med ønsket om effektive og gjennomsiktige nasjonale insolvensregelverk og -praksis, må man ta hensyn til landspesifikke forhold, særlig ulikt lovverk, når man anvender de felles prinsippene.

Kjerneprinsippene omfatter hastighet, rimelige sakskostnader og forutsigbarhet i den nasjonale insolvensbehandlingen, samt klare regler for håndtering av grensekryssende insolvens. For best mulig å sikre raske og kostnadseffektive insolvensprosedyrer, må gjeldsproblemer identifiseres på et tidlig tidspunkt. I denne sammenheng er utvikling av prosedyrer for tidlig gjeldsomstrukturering – helst før domstolene bringes inn – et prioritert tiltak. Ærlige debitorer med gjeldsproblemer bør få prøve seg på ny etter en karanteneperiode. Forutsigbarhet er særlig viktig for kreditorers krav i sikrede utlån, som må håndheves på en effektiv måte. Klare regler for grenseoverskridende insolvensbehandling er av avgjørende betydning for å oppmuntre til grensekryssende investeringer. I handlingsplanen for kapitalmarkedsunionen har Kommisjonen indikert at den vil fremme regelverksforslag om insolvens innen utgangen av 2016.

Eurogruppen vil regelmessig følge opp om medlemslandene reformere sine insolvensregimer i tråd med de felles prinsippene man er blitt enig om. Gruppen støtter videre Kommisjonens arbeid med å fremme regelverksforslag og med å forbedre tilgjengeligheten og kvaliteten på data for å sikre benchmarking av høy kvalitet. Formålet med benchmarkingen er å oppmuntre landene til å bedre effektiviteten i egne insolvensrammeverk uten at dette nødvendigvis skal føre til harmonisering av disse. Målet er å konvergere mot beste praksis.

Under pressekonferansen etter møtet uttrykte formann Dijsselbloem at effektive insolvensrammeverk er viktige for samtlige EU-land. Man tar derfor også sikte på å ha en diskusjonen i ECOFIN om noen måneder.

Bankunionen

Eurogruppen drøftet flere problemstillinger knyttet til utviklingen av bankunionen. Formannen for den felles banktilsynsmyndigheten (SSM), Danièle Nouy, redegjorde for årsrapporten om virksomheten i 2015 og prioriteringene fremover. Særlig informerte hun om det pågående arbeidet med å harmonisere de betydelige valgmulighetene og nasjonale skjønn i utøvelsen av tilsynet med kapitaldekningsregelverket for banker (CRDIV/CRR). Kommisjonen arbeider også med problemstillingene og vil fremme regelverksforslag for å sikre likeverdige konkurransevilkår i bankunionen.

Eurolandenes underskudd og gjeld i 2015

Kommisjonen redegjorde kort for hovedresultatene fra Eurostats validering av eurolandenes statsregnskap for 2015. Det samlede offentlige underskuddet i euroområdet ble redusert fra 2,6 pst. av BNP i 2014 til 2,1 pst. i 2015, mens den offentlige gjelden avtok fra 92,0 til 90,7 pst. av BNP i samme periode. Resultatene viser at Portugals budsjettunderskudd var 4,4 pst. av BNP. Dermed oppfylte ikke landet kravet iht. underskuddprosedyren om å bringe underskuddet under Stabilitets- og vekstpaktens terskelverdi på 3 pst. av BNP senest i 2015. Spania - med et budsjettunderskudd på 5,1 pst. av BNP – overskred også delmålet for fjoråret. Iht. underskuddprosedyren skal landets underskudd under terskelverdien i 2016.

Eurogruppen og ECOFIN vil komme tilbake til behovet for ytterligere tiltak iht. underskuddprosedyrene senere i mai med utgangspunkt i landenes stabilitetsprogram og Kommisjonens vårprognose (offentliggjort 3. mai).

Uformelt ECOFIN 22. og 23. april

ECOFIN drøftet EUs budsjett, styrking av bankunionen, Panama Papers, bærekraftig finans, Stabilitets- og vekstpakten samt svindel med moms.

Det nederlandske formannskapetets rapport ligger [her](#).

EUs budsjett

Diskusjonen om EU-budsjettet dreide seg om hvordan de flerårige rammene for budsjettet kunne endres slik at budsjettets evne til å reagere på uforutsette begivenheter kan økes og utvides. Dette er særlig relevant for kostnader knyttet til å håndtere den store migrasjonsstrømmen. Gjeldende flerårige finansielle rammer (MFF - inneværende omfatter 2014-20) er ikke særlig godt egnet til å fange opp situasjoner og behov som ikke var forutsett da den 7-årige budsjettammen ble vedtatt. I møtet var det en sterk politisk vilje til å gjøre endringer slik at EUs budsjett lettere skal kunne tilpasses uforutsette endringer. Budsjettkommisær Kristalina Georgieva deltok i møtet, og ECOFIN inviterte Kommisjonen til å ta hensyn til diskusjonen ved utarbeidelsen av budsjettforslaget for 2017 og ved midtveisevaluering av MFF senere i 2016.

Styrking av bankunionen

ECOFIN-diskusjonen om styrking av bankunionen dreide seg denne gangen om behandlingen av bankers beholdning av statsobligasjoner. I dag er det ikke kapitaldekningskrav for beholdninger av slike obligasjoner. Samtidig har man erfart at store beholdninger av enkeltlands statsobligasjoner kan være risikabelt.

De foreløpige konklusjonene fra en embetsgruppe ble presentert. En rekke ministre var skeptiske til å gjøre endringer i risikovektingen og fremførte at slike endringer kunne medføre risiko. Flere tok til orde for å avvente Baselkomiteens arbeid på dette området. Enkelte land mente at det var riktig med konkrete tiltak i EU, alternativt bare for bankunionen, for å redusere risikoen i banksektoren. Enkelte stilte seg derfor åpne for at EU gikk foran forutsatt at det ble gjort dyptgående analyser og at overgangsordninger ble utformet.

Kommisjonens visepresident Dombrovskis minnet om de øvrige gjenstående elementene i arbeidet med å styrke bankunionen: 1) et fungerende felles banksikringsfond, 2) utvikle en ekte bremsekloss (back stop) mot bankkriser og 3) andre tiltak for å redusere risiko.

Panama Papers – EUs tiltak mot skatteomgåelse, unndragelse og hvitvasking

EUs finansministre diskuterte avsløringene i Panama Papers på sitt uformelle møte i april. Forut for møtet hadde ECOFIN-formann Jeroen Dijsselbloem bedt Kommisjonen om å komme med en «policy reaction» på avsløringene og gi en oversikt over Kommisjonens foreslåtte tiltak mot skatteomgåelse, unndragelse og hvitvasking av penger.

I ECOFIN ble det enighet om å gjennomføre et pilotprosjekt om reelt eierskap. Alle EUs medlemsland skal delta i prosjektet, som innebærer nasjonal registerføring av reelt eierskap og automatisk utveksling av denne registerinformasjonen. Kunnskap om reelt eierskap er viktig for å stanse skatteunndragelse, terrorfinansiering og hvitvasking av penger. I pressekonferansen etter ECOFIN-møtet ville ikke det nederlandske formannskapet gi noe eksakt dato for når informasjonsutvekslingen kan starte. Dette ble forklart med at flere av medlemslandene først må opprette et register over reelt eierskap. Målet er at de nasjonale registrene skal være på plass i løpet av ett år.

ECOFINs enighet om pilotprosjektet er en oppfølging av et initiativ fra Tyskland, Storbritannia, Frankrike, Spania og Italia tidligere i april. I et brev forut for G20-møtet ba disse landene om G20s støtte til å utarbeide en ny internasjonal standard for utveksling av informasjon om reelt eierskap. G20s respons på dette var en anmodning om at Financial Action Task Force (FATF) og Global Forum on Transparency vurderer tiltak som kan forbedre implementeringen av FATFs allerede eksisterende internasjonale standard for informasjon om reelt eierskap.

Det kom også frem i pressekonferansen at ECOFIN har invitert Kommisjonen til å reflektere pilotprosjektet i det kommende reviderte forslaget til endringer i fjerde anti-hvitvaskingsdirektiv. Det forventes at det reviderte forslaget vil legges fram for rådet og parlamentet i juni. Kommisjonens varslede tiltak i hvitvaskingsdirektivet er i hovedsak ment å hindre finansiering av terrorvirksomhet. ECOFIN mener at det reviderte forslaget bør gis et bredere nedslagsfelt ved at det inkluderes tiltak for å bekjempe skatteunndragelse. I pressekonferansen etter det uformelle ECOFIN-møtet nevnte Dijsselbloem at hvitvaskingsdirektivet bør bidra til bedre tilgang til registre over reelt eierskap, klarere registreringsregler for trust, forgang i sammenkobling av nasjonale registre over reelt eierskap, automatisk utveksling av denne informasjonen og bedre aktsomhetsprosedyrer for å identifisere kunder.

Mr Andrej BABIŠ, Minister for Finance of Czech Republic; Mr Michel SAPIN, French Minister of Finance and Public Accounts. Photo: The European Union

Basert på diskusjonene i det uformelle ECOFIN-møtet har det nederlandske formannskapet bedt Kommisjonen om å vurdere om obligatorisk åpenhet om skatteplanleggingsstrategier kan være et tiltak for å gjøre det mindre attraktivt å tilby denne typen skatterådgivning. Forslaget er inspirert av BEPS-anbefaling 12 fra OECD, som innebærer at det bør stilles krav til å informere om skatteplanleggingsstrategier. Det er utarbeidet et veiledende, fleksibelt rammeverk for land som ønsker å innføre slike krav til åpenhet.

Kommisjonens lovarbeid mot skatteomgåelse og -unndragelse er i stor grad omfattet av skattepakken (ATAP), som ble lagt fram i januar. Den inneholder bl.a. forslag til regler om land-for-land-rapportering til ligningsmyndigheter, CFC-beskatning, «Switch over»-klausul og anti-misbruksbestemmelse. Kommisjonen uttalte at det pågående arbeidet med lovforslagene gir grunn til håp om en ambisiøs tekst. Det nederlandske formannskapet gjentok målet om politisk enighet om pakken i ECOFIN-møtet 25. mai. Selv om de fleste medlemslandene er positive til formålet med ATAP, er mange skeptiske til at forslagene går ut over OECDs anbefalinger fra BEPS-prosjektet. I det uformelle ECOFIN-møtet skal Irland ha gitt uttrykk for fortsatte reservasjoner mot forslagene.

I sine diskusjoner berørte ECOFIN også Kommisjonens forslag om offentlig land-for-land-rapportering etter regnskapsdirektivet, som ble lagt frem 12. april. I møtet støttet Nederland og Storbritannia forslaget, mens Østerrike og Sverige var kritiske – både av bekymring for europeisk næringslivs konkurranseevne og av bekymring for publikums evne (eller manglende evne) til å forstå og tolke informasjonen som foreslås offentliggjort. Dijsselbloem understreket i pressekonferansen at det var en foreløpig meningsutveksling, og at det ikke var uvanlig med uenighet på et så tidlig stadium i diskusjonene. Kommisjonen mener at forslaget om offentlig land-for-land-rapportering er balansert, og i pressekonferansen viste Dombrovskis til at konsekvensanalysen underbygger at forslaget vil gi gjennomsliktighet rundt store selskapers skatteforhold uten å skade Europas konkurranseevne. Forslaget om offentlig land-for-land-rapportering skal diskuteres i ECOFIN 25. mai.

Både de foreslåtte endringene i regnskapsdirektivet og ATAP inneholder forslag til en prosedyre for å velge ut ikke-samarbeidende skattejuristiksjoner til en felles-europeisk «svarteliste». I følge uttalelser fra det nederlandske formannskapet og Kommisjonen var det bred støtte til Kommisjonens arbeid med en svarteliste i det uformelle ECOFIN-møtet. Det videre arbeidet med EUs svarteliste skal foregå parallelt med og i nært samarbeid med OECD. Forslaget om offentlig land-for-land-rapportering og svarteliste er omtalt nærmere et annet sted i dette nummeret av Økonominytt.

Bærekraftige finans

Det er økende oppmerksomhet om bærekraftig finans, både i finansmarkedene og den internasjonale politiske debatten. Skal de ambisiøse COP21-målene om reduksjon i klimagassutslipp nås, kreves det omfattende investeringer og mobilisering av finansiering fra offentlige og private kilder.

Ved vurdering av hvordan finansmarkedene kan bidra til denne utviklingen er to forhold av sentral betydning:

- Hvordan minimalisere risiko for finansiell ustabilitet knyttet til klimaendringene og overgangen til lavutslippøkonomi? Denne risikoen må overvåkes på en hensiktsmessig måte av kompetente myndigheter. Viktige redskap her er klimastresstester, som kan vise hvor eksponert EUs finanssektor er overfor risiko knyttet til fossile brensler. En del institusjonelle investorer er allerede i ferd med å redusere eksponeringen overfor karbonintensive bedrifter og sektorer.
- Hvordan skape en politikk som legger bedre til rette for en effektiv reorientering av investeringer mot miljømessig bærekraftig bruk? Hvordan kan finansinstitusjonene bidra til å skape et marked for «grønn finans»? UNCTAD har anslått at overgangen til infrastruktur og teknologier som er forenlige med bærekraftmålene, vil kreve årlige investeringer på 5-7 000 milliarder USD til 2030.

Det foregår et betydelig arbeid både internasjonalt og på EU-nivå med å utvikle felles definisjoner og standarder for hva som er «grønt» mv. Dette har så langt vært mest interessant for det rasktvoksende markedet for «grønne obligasjoner». På verdensbasis økte utstedelsen av slike obligasjoner fra 1 milliard euro i 2012 til 52 milliarder euro i 2015. Per i dag utstedes disse i all hovedsak av multilaterale finansinstitusjoner som Verdensbanken, EIB og EBRD. EUs reviderte kvotehandelssystem for perioden etter 2020 vil også skaffe til veie finansieringsmekanismer for å støtte industri og kraftsektoren til å gjennomføre investeringer i lavutslippsteknologi og energimodernisering.

Kommisjonen bidrar aktivt i arbeid på globalt plan i regi av blant annet G20 (kartlegging av institusjonelle og markedsmessige hindre for «grønne» investeringer) og Financial Stability Board (frivillige standarder for klimarelatert rapportering). Anbefalingene fra sistnevnte vil kunne bli tatt hensyn til i Kommisjonens ikke-bindende retningslinjer om metodebruk ved ikke-finansiell rapportering, som planlegges fremlagt mot slutten av året.

Under ECOFIN-møtet uttrykte en rekke finansministre støtte til fortsatt arbeid for å fremme bærekraftig finans. Behovet for tilgang på sammenlignbar informasjon for investorer ble også fremhevet. En del pekte på at Europa ville kunne få konkurransefordeler av å ligge i forkant av utviklingen. Metodene for klimastresstester burde utvikles videre samtidig som transparensen må økes for å sikre tillit til produktene. Det ble også trukket frem at kapitalmarkedsunionen burde bli utviklet som en bærekraftig kapitalmarkedsunion.

Stabilitets- og vekstpakten

Diskusjonen om dette temaet dreide seg om hvordan man kan forbedre forutsigbarheten i bruken av Stabilitets- og vekstpakten. Mange har klaget på at regelverket har blitt altfor komplisert de siste årene, herunder som følge av for mange indikatorer. Dessuten er en sentral indikator (strukturell budsjettbalanse, som særlig er viktig i den forebyggende delen av pakten) en beregnet størrelse basert på en rekke parametere og forutsetninger. I denne sammenheng hadde åtte euroland (Spania, Italia, Latvia, Litauen, Luxembourg, Portugal, Slovenia og Slovakia) i en felles henvendelse i mars bedt om at metoden for beregning av landenes ledige produksjonskapasitet (differansen mellom potensiell vekstrate og faktisk vekst). Det ble fremført at gjeldende metode gir tilfeldige utslag, slik at håndteringen av enkeltland blir ulik. Italia mener seg «klart straffet», mens andre land får fordeler ved metoden.

I ECOFIN ble det slått klart fast at Stabilitets- og vekstpakten som sådan ikke skal endres. Det var samtidig stor grad av enighet om å søke å forenkle bruken av denne og redusere antallet indikatorer. Dette kunne øke eierskapet til Stabilitets- og vekstpakten blant finansministre og øke troverdigheten i befolkningen generelt. Enkelte uttrykte imidlertid frykt for at den pågående diskusjonen skulle åpne opp for en diskusjon om pakten som sådan. Videre ble det pekt på at målet må være å forenkle – ikke å gjøre systemet enda mer komplisert. En del land påpekte at gjennomgangen må være bredt basert.

ECOFIN ble langt på vei enig om å legge mer vekt på parametere som finansministrene hadde større kontroll over og lettere kunne bli målt mot, som f.eks. bruk av utgiftsregler. Et annet tema er om man skal legge økt vekt på flerårige budsjettplaner, som blant annet kan bidra til å øke kvaliteten på offentlige finanser.

Formann Dijsselbloem uttrykte at henvendelsen fra åtte medlemsland om tilfeldige utslag ved å basere seg på ledig produksjonskapasitet absolutt hadde sin berettigelse, men minnet samtidig om at det ikke finnes noen perfekt beregningsmetode.

Den økonomiske og finansielle komiteen (EFC), en spesialarbeidsgruppe og Kommisjonen ble bedt om å vurdere problemstillingene nærmere og berede grunnen for en ny diskusjon i ECOFIN til høsten.

Svindel med merverdiavgift

EUs finansministre diskuterte tiltak mot merverdiavgiftssvindel da møttes 23. april. Kommisjonen presenterte sin handlingsplan for merverdiavgift, som ble lagt frem 7. april (se omtale et annet sted i denne utgaven av Økonominytt). Men handlingsplanen var i seg selv blir først tema på et senere ECOFIN-møte.

Medlemslandenes provenytap fra manglende innkreving og etterlevelse av merverdiavgift utgjør treg ganger så mye som tilsvarende tap fra selskapsskatt i henhold til det nederlandske formannskapet. Svindel – og da særlig merverdiavgiftsskarusell – er alene anslått til 50 mrd. euro årlig. Det var bred støtte i ECOFIN for å iverksette tiltak for å begrense svindel med merverdiavgift, og behovet for bedre informasjonsdeling mellom skattemyndighetene på merverdiavgiftsområdet ble understreket. Kampen mot merverdiavgiftssvindel har også en side til bekjempelse av terrorfinansiering. Det skal ha vist seg at utbyttet fra flere avslørte svindler med merverdiavgift har blitt brukt til å finansiere terrorvirksomhet – se for eksempel [her](#).

Et ICT-verktøy for å avdekke og bekjempe merverdiavgiftssvindel skal nå prøves ut i medlemslandene. Systemet er allerede utviklet av Benelux-landene for å analysere transaksjoner. Statssekretærer Eric Wiebes i det nederlandske finansdepartementet presenterte ICT-verktøyet i pressekonferansen etter ECOFIN-møtet. Ved å sammenkoble nasjonale systemer, skal informasjon om alle transaksjoner i medlemslandene umiddelbart utveksles mellom skattemyndighetene. Verktøyet skal så benyttes til løpende analyse av transaksjonsdataene, og på denne måten skal forsøk på merverdiavgiftssvindel raskt kunne avdekkes. Ifølge Wiebes kan verktøyet implementeres raskt og rimelig, anslagsvis i løpet av ett år. Verktøyet kan dessuten implementeres uten forutgående endringer i EUs felles merverdiavgiftsregler. Kommisjonen er positiv til det nye verktøyet og tar sikte på å legge fram en «feasibility study» allerede i neste ECOFIN-møte i mai.

I pressemelding i etterkant av ECOFIN-møtet har Østerrike gjentatt ønske om et pilotprosjekt for å undersøke om omvendt innkreving av merverdiavgift er et effektivt tiltak mot karusell-svindel. Tsjekkia ønsker også å delta i prosjektet. Østerrikes og Tsjekkiask søknad om et pilotprosjekt ligger til behandling i Kommisjonen. I følge Dombrovskis er den foreløpige vurderingen av prosjektet at gjeldende merverdiavgiftsregler ikke tillater en så bred implementering av omvendt innkreving av merverdiavgift som Østerrike ønsker. Dombrovskis påpekte også at overgangsperioden fra opprinnelsesprinsippet til destinasjonsprinsippet i EUs merverdiavgiftsregler har pågått i flere tiår. Omvendt innkreving av merverdiavgiften er ikke i takt med denne generelle utviklingen.

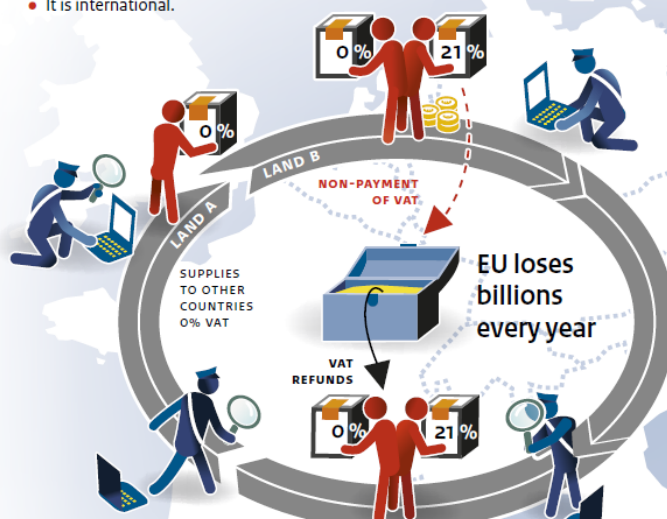
Joint approach to tackle VAT carousel fraud

What is VAT carousel fraud?

- Criminal organisations pretend to be legitimate businesses.
- Several companies (at least three) are involved. At least one of them does not pay the VAT received to the tax authorities.
- Fraudsters make things complicated to deceive tax authorities and well-intentioned businesses.
- It is international.

What effects does it have?

- EU loses billions every year that could be spent on care and education.
- Through fraud, products are sold below the market price. Result: market distortion.
- The profits are probably used to finance other criminal activities and possibly also terrorism.

What does the Netherlands want?

EU investments in effective way for the prevention, early detection and ending of fraud.

Better, faster and better targeted sharing of available information between Member States.

Cross-border use of innovative IT to analyse EU-data.

The Netherlands will discuss this subject at the informal meeting of the Economic and Financial Affairs Council (Ecofin) in Amsterdam.

Informal Ecofin: 23 April 2016

Handlingsplan for merverdiavgift

Towards a Single EU VAT Area – Time to Decide

Kommisjonen skal la 7. april frem en handlingsplan for merverdiavgift med tittelen «Towards a single EU VAT area – Time to decide». Merverdiavgift er en viktig inntektskilde for medlemslandene, men også et inntektselement i EUs budsjett er direkte knyttet til merverdiavgiftsinntektene i medlemslandene. I 2014 viser tall fra Kommisjonen at merverdiavgift ga et samlet proveny på om lag 1000 milliarder euro, noe som tilsvarer om lag 7 pst. av medlemslandenes samlede BNP. Samtidig er provenytapet fra svindel med merverdiavgift over landegrensene anslått til 50 mrd. euro årlig.

Handlingsplanen presenterer tiltak og trekker opp en tidslinje for arbeidet med å gjøre EU til ett felles merverdiavgiftsområde.

På kort sikt vil Kommisjonen fjerne merverdiavgiftsmessige hindre for e-handel gjennom å utvide One Stop Shop-mekanismen, avskaffe unntaket fra merverdiavgift for små forsendelser (small consignments) fra tilbydere utenfor EU og gjøre forenklinger, som å innføre en nedre grense for merverdiavgiftsplikt. På disse områdene skal Kommisjonen legge fram lovforslag innen utgangen av 2016. Kommisjonen legger også opp til å fremme en forenklingsspakke for små og mellomstore bedrifter i løpet av 2017.

Kommisjonen skisserer videre tiltak for å redusere merverdiavgiftsgapet, dvs. merverdiavgift som ikke innkreves pga. manglende etterlevelse:

- **Bedre samarbeid innenfor EU og med ikke-EU-land:** Kommisjonen mener det er behov for å stryke Eurofisc gjennom nye modeller for å dele informasjon, samt i fellesskap å analysere og handle på bakgrunn av informasjonen. Kommisjonen vil legge fram et lovforslag om dette i løpet av 2017. Videre peker Kommisjonen på at det er mulig å utvide EUs system for administrativt samarbeid på merverdiavgiftsområdet til å gjelde land utenfor EU.
- **Mer effektive ligningsmyndigheter:** Kommisjonen mener det er behov for en felles agenda for ligningsmyndighetene i medlemslandene for å øke graden av tillit og for å styrke deres evne til å håndtere forsøk på svindel. Dette vil Kommisjonen oppnå ved bl.a. et minimumsnivå for kvaliteten på kjerneoppgaver for ligningsmyndighetene og ved arenaer for kunnskaps- og erfaringsdeling mellom ligningsmyndigheter i ulike land.
- **Forbedret frivillig etterlevelse:** Kommisjonen vil legge til rette for frivillig etterlevelse ved å finansiere prosjekter gjennom EU VAT Forum om f.eks. effektive mekanismer for å forhindre og løse konfliktsaker. Videre vil Kommisjonen bidra til avtaler mellom ligningsmyndigheter og næringsdrivende.
- **Innkreving:** Kommisjonen vil sammen med medlemslandene definere beste praksis for innkreving av merverdiavgift knyttet til e-handel, delingsøkonomi og andre nye former for handel.
- **Midlertidige nasjonale unntak:** Kommisjonen vil vurdere søknader om midlertidige nasjonale unntak fra VAT-direktivet for å håndtere svindel med merverdiavgift.
- **B2B-handel over landegrensene:** På mellomlang sikt vil Kommisjonen foreslå endringer i merverdiavgiftsreglene som gir lik merverdiavgiftsmessig behandling av innenlandsk handel og handel over landegrensene. Dette innebærer at destinasjonsprinsippet også gjøres gjeldende for handel mellom næringsdrivende (B2B-handel). Kommisjonen anslår at en slik omlegging vil redusere det årlige merverdiavgiftsgapet med 40 mrd. Euro, dvs. 80 pst. av anslått totalt tap. Videre kan det gjennomføres forenklinger ved at One Stop Shop utvides til å gjelde all handel. Et slikt samarbeid om innkreving innebærer at merverdiavgiften skal beregnes og betales i selgerens land, men etter de satser og regler som gjelder i kjøperens land. Provenyet skal så fordeles mellom de aktuelle landene.

Avslutningsvis drøfter Kommisjonen fordeler og ulemper ved å tillate at medlemslandene i større grad fastsetter **satser i merverdiavgiften**. Det pekes på at EUs satsstruktur har ligget fast i over 20 år, og at på dette tidspunktet var planen at de felles merverdiavgiftsreglene skulle baseres på

opphavsprinsippet. Utviklingen har imidlertid ført til at merverdiavgiften i hovedsak er basert på destinasjonsprinsippet. Mulige negative virkninger på det indre marked av nasjonal fastsetting av merverdiavgiftssatser er mindre innenfor et destinasjonsbasert system, mener Kommisjonen. Kommisjonen viser til at det i hovedsak er en politisk vurdering som må gjøres av hvor stor frihet medlemslandene skal gis i satsfastsettelsen, og det skisseres to modeller som gir ulik grad av satsfrihet.

Kommentarer:

Henvisningen til styrking av Eurofisc-samarbeidet og økt administrativt samarbeid på merverdiavgiftsområdet med ikke-medlemsland, er interessant for Norge. Det pågår forhandlinger mellom Norge og EU om en avtale om administrativt samarbeid på merverdiavgiftsområdet.

Fokus på større grad av frihet for medlemslandene ved fastsettelse av satser i merverdiavgiften er særlig relevant for UK. En pågående sak i britisk presse om merverdiavgift på sanitærprodukter har fått mye oppmerksomhet, og EUs felles regler om minimumssats i merverdiavgiften på 5 pst. har blitt kritisert.

Se for eksempel: [Brussels to hand back VAT powers in 'tampon tax' move.](#)

Kommisjonens løfte om å vurdere midlertidige nasjonale unntak fra VAT-direktivet er myntet på Tsjekkia og Østerrike, som har søkt om starte et pilotprosjekt for å undersøke om omvendt betalingsplikt kan forhindre svindel med merverdiavgift. «Omvendt betalingsplikt» innebærer at det er virksomheten som kjøper en vare eller tjeneste som beregner og innbetaler merverdiavgiften. Dette er omvendt av hva som er vanlig i merverdiavgiften, der det er selgeren som beregner og innbetaler merverdiavgift. ECOFIN behandlet i januar spørsmålet om omvendt betalingsplikt uten å legge føringer på søknaden, som skal avgjøres av Kommisjonen. Uttalelser fra Kommisjonen tyder på at det ikke er mulig å innføre omvendt betalingsplikt i det omfang som Østerrike og Tsjekkia ønsker uten å gjøre endringer i merverdiavgiftsreglene.

Offentlig land-for-land-rapportering av skatteopplysninger

Kommisjonens forslag til endringer i regnskapsdirektivet

Kommisjonen la fram forslag om offentlig land-for-land-rapportering 12. april. Forslaget er i stor grad begrunnet i et ønske om å komme internasjonal skatteplanlegging til livs. Etter forslaget skal store selskap selv offentliggjøre nøkkelinformasjon om sin virksomhet og skatteforhold. Som følge av Panama Papers-avsløringene, er rapporteringsplikten utvidet til å gjelde skatteparadiser utenfor EU. Hvilke land dette gjelder, skal fremgå av en liste over «visse skattejurisdiksjoner». Kommisjonen foreslår å gi seg selv kompetanse til å vedta delegerte rettsakter om hvilke land som skal stå på listen over «visse skattejurisdiksjoner». Siden forslaget ikke innebærer en endring i EUs felles regler på skatteområde, kreves det heller ikke enstemmighet for vedtakelse.

Nærmere om forslaget

Hva skal rapporteres?

Rapporteringsplikten omfatter all virksomhet i konsernet/gruppen. Nøkkelinformasjonen som skal rapporteres er:

- En kort beskrivelse av virksomhetens art.
- Antall ansatte.
- Netto omsetning, inklusive omsetning med nærstående.
- Gevinst eller tap før skatt.
- Påløpt overskuddsskatt for inneværende år.
- Betalt overskuddsskatt for det finansielle året.
- Tilbakeholdt overskudd.

I rapporten skal informasjonen presenteres separat for hvert medlemsland. I tillegg skal tilsvarende informasjon presenteres separat for «visse skattejurisdiksjoner», som er definert gjennom oppføring på en liste. For ev. aktivitet i resten av verden skal tilsvarende informasjon rapporteres aggregert.

Det foreslås videre at Kommisjonen gis myndighet til å vedta listen over «visse skattejurisdiksjoner» gjennom delegerte rettsakter. Kriteriene for listeføring av land er at de ikke oppfyller vilkår knyttet til bl.a. offentlighet og informasjonsutveksling, rettferdig skattekonkurranse og internasjonale standarder fastsatt av OECD, G20 og Financial Action Tax Force (FATF). Før Kommisjonen vedtar en slik liste, skal det Kommisjonen innhente synspunkter fra ekspertgrupper bestående av personer fra medlemslandene.

Kommisjonen skal rapportere om overholdelse av land-for-land-rapporteringen til Europa-parlamentet og Rådet.

Forslaget til endring i direktiv 2013/34 EU må vedtas både av Parlamentet og Rådet før det kan tre i kraft.

Commissioner Jonathan Hill. Photo: European Union

Hvem er rapporteringspliktig?

Kommisjonen ved DG FISMA la 12. april fram et forslag om offentlig land-for-land-rapportering (Country by Country Reporting, eller CbCR). Forslaget innebærer en endring av regnskapsdirektiv 2013/34 EU. Direktivet og endringen er stemplet som EØS-relevant.

Hvem som er rapporteringspliktig etter forslaget til endring av regnskapsdirektivet følger av Artikkel 48b der det innledningsvis slås fast at virksomheter og filialer har plikt til å rapportere om selskapsskatteopplysninger. Kommisjonen anslår at forslaget innebærer at minst 6000 multi-nasjonale selskaper må utarbeide land-for-land-rapporter. Av disse anslås om lag 2000 å ha sitt hovedkvarter i EU.

Den generelle rapporteringsplikten følger av Artikkel 48 b (1) som sier at «ultimate morselskaper» lokalisert i en medlemsstat skal rapportere offentlig dersom de har årlig konsolidert nettoomsetning over 750 mill. euro. Tilsvarende rapporteringsplikt pålegges virksomheter lokalisert i medlemsstatene som ikke er tilknyttede virksomheter når de har en nettoomsetning på over 750 mill. euro. Med

«lokalisert i en medlemsstat» menes her at selskapet eller virksomheten er omfattet av en medlemsstats nasjonale lovgivning.

For at rapporteringsplikten skal omfatte multinasjonale selskaper utenfor EU, inneholder forslaget bestemmelser om at mellomstore og store datterselskaper og filialer i EU blir rapporteringspliktige på vegne av morselskapet eller tilsvarende. Kommisjonen skriver følgende om den subsidiære rapporteringsplikten (s. 2):

Multinationale selskaper med en omsætning på over 750 mio. EUR skal overholde disse supplerende gennemsigtighedskrav, uanset om de har hovedkvarter i eller uden for EU. For første gang vil EU-baserede virksomheder og ikke EU-baserede multinationale selskaper, der er aktive i EU, være underlagt de samme rapporteringsforpligtelser.

Når det ultimate morselskapet eller tilsvarende ikke er omfattet av den generelle rapporteringsplikten, flyttes altså rapporteringsplikten til datterselskap eller filial som er etablert i en medlemsstat. Denne subsidiære rapporteringsplikten følger av Artikkel 48b (3)-(7) og omfatter følgende virksomheter:

- Mellomstore og store datterselskaper lokalisert i et medlemsland når morselskapet er lokalisert utenfor EU. Rapporteringsplikten forutsetter at morselskapet har årlig konsolidert omsetning over 750 mill. euro.
- Mellomstore og store filialer lokalisert i et medlemsland når virksomheten som har opprettet filialen er lokalisert utenfor EU. Rapporteringsplikten forutsetter at virksomheten som har opprettet filialen har en årlig omsetning over 750 mill. euro. Filialens rapporteringsplikt faller bort dersom den ivaretas av et datterselskap lokalisert i et medlemsland.
- Datterselskaper eller filialer som ikke er omfattet av artikkel 48b (3) og (4) dersom de «udelukkende er etablert med henblik på at undgå rapporteringskravene» som foreslås i regnskapsdirektivet.

Europeiske datterselskaper eller filialer som er omfattet av den subsidiære rapporteringsplikten skal i henhold til forslaget rapportere *selskapsskatteopplysninger for det ultimate morselskapet*. Dette innebærer at datterselskapet eller filialen må innhente skatteopplysninger fra mor eller tilsvarende virksomhet høyere opp i selskapsstrukturen.

Et ultimat morselskap eller tilsvarende med døtre eller filialer i EU-land kan velge å offentliggjøre en land-for-land-rapport i overensstemmelse med de foreslåtte bestemmelsene i regnskapsdirektivet. Når en slik rapport publiseres innen rimelig tid og ikke senere enn 12 måneder etter balansedagen, bortfaller rapporteringsplikten for datter/filial lokalisert i et EU-land – se artikkel 48b (6). Rapporten må da inneholde navn og hjemsted for det enkelte datterselskap eller den enkelte filial i EU.

Forholdet mellom rapporteringskravene i regnskapsdirektivet og DAC4

I januar fremmet Kommisjonen et forslag om land-for-land-rapportering til ligningsmyndighetene som en endring i direktivet om administrativt samarbeid på skatteområdet (DAC4). Forslaget om rapportering etter DAC4 innebærer implementering av BEPS-anbefaling nr. 13.

Kommisjonens forslag om land-for-land-rapportering etter regnskapsdirektivet omtales som et supplement til forslaget om rapporteringskravene i DAC4. Se for eksempel side 3 i Kommisjonens forslag der det heter:

« Forslaget supplerer pakken om bekæmpelse skatteundgåelse Det kræves, at de multinationale selskaper desuden offentliggør nogle af de oplysninger, der er indsendt til skattemyndighederne. »

I henhold til Kommisjonen innebærer altså forslaget at enkelte av de opplysningene som skal rapporteres til ligningsmyndighetene også offentliggjøres. Dette er også benyttet som argument for at de administrative byrdene for de rapporteringspliktige selskapene er små.

Kretsen av rapporteringspliktige virksomhet er i stor grad overlappende i de to forslagene. Imidlertid foreslås rapporteringspliktige opplysninger etter regnskapsdirektivet som en delmengde av de foreslåtte rapporteringspliktige opplysningene etter DAC4. Årsaken til dette skal være at offentlig rapportering av enkelte opplysninger kan ha negative konkurransemessige effekter for selskapet som rapporterer. Omfanget av den offentlige rapporteringsplikten er derfor begrenset til de opplysningene som anses nødvendige for publikum. Kravene om land-for-land-rapportering etter DAC4 skal være et verktøy for å målrette skattemyndighetenes kontroll, mens kravene om land-for-land-rapportering foreslått i regnskapsdirektivet skal derimot være et redskap for at offentligheten skal kunne undersøke om de store multinasjonale selskapene betaler skatt i de landene der overskuddet opptjenes.

Mottakelse i Europaparlamentet

Europaparlamentet hadde sin første diskusjon av forslaget til offentlig land-for-land-rapportering i sin plenumsesjon 13. April. Generelt er parlamentet positive til offentlig land-for-land-rapportering for selskaper og støtter Kommisjonens forslag. Mange av representantene som deltok i debatten mente imidlertid at Kommisjonens forslag burde gått lengre i å gi full åpenhet om selskapers skatteforhold (for eksempel rapportering på disaggregert nivå for alle land utenfor EU og lavere beløpsgrense for å omfattes av rapporteringsplikten).

Kommentar

Forslaget om offentlig land-for-land-rapportering er i stor grad begrunnet i ønsket om å komme internasjonal skatteplanlegging til livs. I sin fremleggelse av forslaget la Kommisær Jonathan Hill vekt på Kommisjonens mål om at selskapers overskudd skal beskattes der det opptjenes, og at offentlighet omkring selskapers skatteforhold kan bidra til å avdekke brudd på dette prinsippet. Videre la Hill vekt på at små og mellomstore bedrifter ikke har de samme mulighetene til å drive skatteplanlegging som multinasjonale selskaper, noe som har en negativ konkurransemessig effekt for mindre selskaper.

Når Kommisjonens forslag til rapportering legges inn under regnskapsdirektivet, er det grunn til å tro at de ser for seg at saken ikke skal behandles som en skattesak. Dette innebærer at rapporteringen kan vedtas med kvalifisert flertall i rådet. I skattesaker kreves det enstemmighet, noe som er vanskelig å oppnå. I ECOFIN-møtet i mars var særlig Tyskland åpen om sin motstand mot å offentliggjøre informasjonen som ble utvekslet mellom ligningsmyndighetene. Det gjenstår å se om Kommisjonens strategi vil lykkes. Enkelte medlemsland har varslet at de vil kreve at offentlig land-for-land-rapportering skal behandles som en skattesak selv om rapporteringsplikten legges til regnskapsdirektivet.

Disaggregert rapportering for aktivitet i «visse skattejurisdiksjoner» er tatt inn i forslaget etter at avsløringene i Panama Papers ble kjent. De skattejurisdiksjonene som er ment å omfattes er typiske skatteparadiser som ikke utveksler informasjon med andre lands ligningsmyndigheter og som ikke overholder internasjonale standarder på bl.a. skatteområdet.

Også listen over «visse skattejurisdiksjoner» har en parallell i Kommisjonens Anti-Tax-Avoidance Package (ATAP) fra januar, der det ble fremmet forslag til prosedyre å listeføre land som en «ikke-samarbeidende skattejurisdiksjon» – gjerne omtalt som «svartelisten». Kommisjonens ønske skal være å starte arbeidet med en svarteliste etter ATAP-forslaget. Når endringene i regnskapsdirektivet er vedtatt, er tanken at direktivet tar over. Kommisjonens forslag om å gi seg selv kompetanse til å fastsette hvilke land som skal svartelistes vil trolig møte motbør blant medlemslandene. Det kom mye kritikk da Kommisjonen for en tid tilbake offentliggjorde en liste over «ikke-samarbeidende skattejurisdiksjoner». Spørsmålet om en svarteliste er svært politisk sensitivt, og medlemslandene vil neppe gi Kommisjonen myndighet til å gjøre slike vurderinger alene.

Lenker:

[Kommisjonens forslag, pressemelding mv.](#)

[Direktiv 2013/34 EU](#)

Skatt på sistesiden

Europaparlamentets uttalelse om Land-for-land-rapportering i DAC 4 ble vedtatt 12. mai.

Parlamentet støtter at land-for-land-rapportene til ligningsmyndighetene ikke offentliggjøres. Imidlertid mener Parlamentet at rapportene må sendes til Kommisjonen, i tillegg til nasjonale ligningsmyndigheter. Formålet med å gi Kommisjonen tilgang er lettere skal kunne oppdage brudd på statsstøttereglene. Les mer [Europaparlamentet](#). Parlamentet har rett til å uttale seg om forslaget til endringer i direktivet om administrativt samarbeid på skatteområdet (DAC 4), men har ingen formell rolle i vedtakelsen av skatteregler. Det ble oppnådd politisk enighet om land-for-land-rapportering i DAC 4 allerede i mars-ECOFIN, og det er liten grunn til å tro at rådet vil gjenåpne denne saken for å ta hensyn til Parlamentets syn. Et annet forslag om offentlig land-for-land-rapportering etter regnskapsdirektivet ble lagt fram 12. april. Dette forslaget er ennå ikke behandlet i Parlamentet.

Skatteavtalen mellom EU og San Marino ble godkjent av Justice and Home Affairs Council 21. april. Les mer hos [Council of the EU](#).

Tall fra Eurostat viser at miljøskatter utgjorde 6,3 pst. av EUs samlede skatteinntekter i EU i 2014.

Provenyet fra miljøskatter i 2014 anslås til 343,6 mrd. euro, sammenlignet med 282 mrd. euro i 2004. Imidlertid er samlet proveny fra miljøskatter relativt til samlede inntekter fra skatter og trygdeavgifter redusert med 0,5 prosentpoeng i den samme perioden. Innføringen av et felles kvotesystem for utslipp av klimagasser kan forklare noe av denne nedgangen. De høyeste andelene av miljøskatter finnes i Slovenia (10,6 pst.), Kroatia (10,5 pst.) og Hellas (10,2 pst.), mens Belgia (4,5 pst.) og Frankrike (4,5 pst.) har de laveste andelene målt i forhold til samlede skatteinntekter. Energiskatter bidrar med mest proveny til miljøskattene i alle landene.

For Norge oppgir Eurostat at miljøskatter utgjorde 5,9 pst. av de samlede skatteinntektene i 2014, en reduksjon på 1,5 prosentpoeng fra 2004. Energiskatter utgjorde hele 52,2 pst. av det samlede provenyet fra miljøskatter i 2014 i Norge. Det grunn til å merke seg at også særskatten for petroleumsvirksomhet inngår i de samlede skatteinntektene som miljøskattene regnes i prosent av. Les mer hos [Eurostat - artikkel](#) og [Eurostat - pressemelding](#)